

**Alena Maršíková Michálková: *Anonymní oratorium Das siebenfältig Verunreinigte (1746)*
z loretánské hudební sbírky**

Bakalářská práce

Oponentský posudek

Michaela Freemanová

Práce Aleny Maršíkové Michálkové se zaměřuje jednak na hudební život pražské Lorety v letech 1727-1750 (zdejší chrám se v tomto období stal díky loretánskému varhaníkovi Antonínu Mořici Taubnerovi jedním z významných pražských center provozování oratorií), jednak na loretánskou hudební sbírku, uloženou dnes na několika různých místech. Část je od roku 1921 v majetku Lobkoviců, další část je v Národním archivu – fond Řád kapucínů (Hudebniny ze sbírky vyšehradského regenschoriho a člena orchestru pražské opery Jana Kučery, z doby kolem roku 1800, hudebniny z různých kapucínských klášterů – zřejmě svozy po roce 1950). Hlavním cílem práce bylo hodnocení dosud neznámého pramene - anonymního oratoria *Das siebenfältig Verunreinigte durch die in den Moysaischen Gesetz verordnete* (1746; NA Praha – fond Řád kapucínů).

První část práce shrnuje současný stav bádání k tématu – zmiňuje základní literaturu (Otakar Kamper, Jan Němeček, Vladimír Němec, katalog Oldřicha Pulkerta *Domus Lauretana Pragensis* se studii Tomislava Volka a Josefa Křivky, kolektivní práce *Hudba v českých dějinách*), i další zdroje (disertační práce Josefa Jaromíra Lauschmanna *Pražské oratorium*, studie autorky posudku ve sbornících *Deutschsprachiges Theater in Prag* a *Barokní Praha – Barokní Čechie*; informace by tu mohly poskytnout i další studie: Milan Poštolka, *Libreta strahovské hudební sbírky*, *Miscellanea musicologica* XXV-XXVI, Praha 1973; Michaela Freemanová: *Pietro Metastasio's oratorio librettos in the Czech Lands - a document on the changes of taste in the 18th and 19th centuries* a *The librettos of the Italian oratorios in the Bohemian Lands in the 18th century*, *Händel-Jahrbuch* 1999 a 2000). Následuje nástin dějin pražské Lorety (založení, stavba Svaté chýše, stavba kostela Narození Páně, svěření duchovní správy do rukou kapucínského řádu, historie působení tohoto řádu v českých zemích) a jejího hudebního provozu (počátky brzy po vysvěcení Svaté chýše, velké mariánské svátky, zádušní mše, velikonoční oratoria, stavba domu pro hudebníky v první polovině 18. století). Nechybí tu zmínka o historii loretánských varhan a zvonohry (autorka práce zjistila nově datum jejího prvního využití), ani hodnocení obsahu inventářů loretánského hudebního fondu z let 1728

(Konstantin Antonín Taubner) a 1822 (bratr Bernard), s odkazy na starší i nejnovější literaturu (Jiří Sehnal, Eduard Tomašík) a vlastní zjištění (Karel Josef Einwald – *Vocalis decalogus*). Autorka využívá nejen už dříve zpracované prameny (Pulkert-Volek-Křivka), ale – a to je na práci nejpodstatnější - výsledky vlastního výzkumu, založeného na detailním studiu hudebních a listinných pramenů z majetku řádu kapucínů (Národní knihovna, Národní archiv, knihovna provincie kapucínů v hradčanském klášteře - archiválie, anály, listiny). Přináší důležitá zjištění (mj. podpora českého zpěvu *Stabat Mater*, instrumentální doprovod loretánských litaní, povinnosti hudebníků, loretánské hudební nadace, prodej původních loretánských Spieglových varhan trinitářům, nástrojové a hudební obsazení loretánského kůru v 17. a 18. století a jeho proměny v souvislosti s proměnami architektury Lorety). S některými prameny autorka badatelsky pracovala jako vůbec první (oratorium *Das siebenfältig Verunreinigte durch die in den Moysaischen Gesetz verordnete*, libreta).

Vzhledem k zaměření práce předchází rozboru oratoria *Das siebenfältig Verunreinigte durch die in den Moysaischen Gesetz verordnete* podrobný přehled historie provádění oratorií v Praze, upozornění na vzácnost provozování tohoto repertoáru mimo klášterní chrámy (katedrála, divadla), na návaznost na Vídeň (u řádových komunit existovaly i silné vazby k Itálii, doložitelné kupříkladu u jezuitů). Zmíněny jsou typy oratorií (Kamper, Lausmann), jazyk textů (italština, latina, němčina – vlastní texty, nebo překlady; z Lorety je známo čtrnáct textů, z let 1737-1760), provádění o Velikonocích - v Loretě na Zelený čtvrtek, kdy večernímu oratoriu předcházela dopoledne mše “in Coena Domini” – viz loretánská hudební sbírka. Dochované skladby předpokládají velké obsazení (loretánská kapela se musela zřejmě doplňovat najatými hudebníky), autorem většiny loretánských oratorií byl Antonín Mořic Taubner (hudba i libreta; Taubner komponoval pro kapucíny i voršilky), člen hudebního rodu Taubnerů (viz Dlábačův slovník).

Poslední částí práce je důkladná analýza oratoria *Das siebenfältig Verunreinigte durch die in den Moysaischen Gesetz verordnete*, na pro dobu typické téma naplnění starozákonního příběhu očištění od malomocenství novozákonním poselstvím boží milosti. K oratoriu se dochovalo pětadvacet partů (některé nekompletní), včetně *Fondamenta* pro *direttore* s generálbasovými značkami. Generálbasové značky jsou vepsány také do partů cembala, *Fondamento* pro *direttore*. Cembalo a Violone zaznamenávají i zpěvní hlas. Obě tyto informace jsou velmi důležité: v dobových hudebninách se “particelly” s vepsaným zpěvním hlasem nevyskytují běžně; *Fondamento* pro *direttore* naznačuje, že praxe řízení oratorií ze

zvláštního partu, známá z počátku 19. století (provedení oratorií řídili tři hudebníci – koncertní mistr, cembalista/klavírista/varhaník a konečně hudebník, který sledoval partituru) je už staršího data. Počet partů naznačuje silné obsazení (u dechových nástrojů by v případě partů, kde se střídá několik nástrojů, bylo možné předpokládat obsazení i jedním hudebníkem: flétna, hoboje, cor anglais). Z autorčina hodnocení skladby (celkový rozbor, detailní analýza čtyř čísel) je zřejmé, že skladatelův výraz je blízký Johannu Adolfovi Hassemu, kompozice klade vysoké nároky na zpěváky, včetně rozsahu (zajímavé by tu bylo vědět, jaké se v Loretě používalo ladění). Autor oratoria zjevně velmi dobře znal dobové kompoziční techniky, nápaditě využíval zvukové efekty, zajímavým způsobem pracoval s textem (fugované partie, funkce ozdob). Oratorium je jako pramen unikátní (není zaznamenáno v RISM ani v SHK); papír nemá vodoznaky, takže určení proveniencí prostřednictvím papíru není možné, autorka zaznamenala pět opisovačů (včetně příkladů rukopisů).

Alena Maršíková Michálková dokázala ve své bakalářské práci výtečně uplatnit své znalosti praktického hudebníka; prokázala i schopnost pracovat jako erudovaný historik. V budoucnosti zřejmě hodlá na tématu dál pokračovat (zjišťování autorství oratoria *Das siebenfältig Verunreinigte*, průzkum hudebnin v NA a lobkovických sbírkách); její bakalářská práce naznačuje, že by mohla dospět k výsledkům, které by o hodně posunuly dosavadní znalosti o hudbě v Loretě. Její práci rozhodně doporučuji k obhajobě.

Klasifikace: výborně

26. července 2014

PhDr. Michaela Freemanová, PhD